

Szakmai önéletrajz

1945-ben születtem Debrecenben. 1964-ben nyertem felvételt a Kossuth Lajos Tudományegyetemre. Történész szerettem volna lenni, ezért szakdolgozatomban kedvenc korszakom, a Rákóczi-szabadságharc szakirodalmát speciális bibliográfiában dolgoztam fel, vagyis ismertetem, véleményeztem a fontosabb önálló köteteket, a Hadtörténelmi Közleményekben és a Századokban megjelent publikációkat. Így már kiválaszthattam az első kutatási témámat. 1969-ben fejeztem be tanulmányaimat, de nem történész, hanem magyar-történelem szakos középiskolai tanár lettem! Az egyetemen reformkorral foglalkozó gyakornokra/tanárségre volt szükség, így csak kedvtelésből, hobbiszinten kezdhettem el az adatgyűjtést Budapesten az Országos Levéltárban és az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárában, Nyíregyházán a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltárban és Debrecenben a Hajdú-Bihar Megyei Levéltárban.

Kenyérkereső foglalkozások (kollégiumi nevelőtanár, iskolai könyvtáros, újságíró, közalkalmazott, köztisztviselő) mellett, szabadidőmben kutathattam. Gyakran kellett Budapestre és Nyíregyházára utaznom. Így csak 1981-ben tudtam megjelentetni a Hadtörténelmi Közleményekben *A Rákóczi-szabadságharc előkészítése, 1697-1703* című tanulmányomat. A megírásához összegyűjtött forrásokat 2001-ben a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár, 2006-ban és 2011-ben, két részletben, a Szabolcs-Szatmár-Beregi Levéltár évkönyvében adhattam ki *Bihar vármegye a XVIII. század első éveiben (1701-1703)*, illetve *Szabolcs-Szatmár és Bereg vármegye a 18. század elején* címmel.

2001-ben és 2002-ben a Századokban tekinthettem át Rákóczi életútját 1703-ig: *Egy életút buktatói. Rákóczi Ferenc Lipót nehéz gyermekkor (1676-1690); A „rebellis” Rákóczi. „A német ruha alatt magyar és valóban hazafiúi szív dobog.”* A Rákóczi-szabadságharc kitörésének 300. évfordulóján ugyanitt jelentethettem meg egy fontos dokumentumot a kezdeti hónapok közvéleményben tükröződő visszhangjáról: *„A híre magával edgyütt megyen.” Tanúvallatás Máramaros vármegyében 1703-ban.* Ezt a 184 személy vallomását rögzítő forrást csak nehezen, többszöri budapesti utazás után sikerült megtalálnom az Országos Levéltárban, mert eredeti helyéről a Rákóczi-szabadságharc igen terjedelmes levéltárába (G 16. 35. doboz: I. 2. f. № 103.) lett áthelyezve. A korszakkal kapcsolatos további írásaim a Hadtörténelmi Közleményekben (1976, 2006, 2013, 2016, 2019), a Helytörténeti tanulmányok IX. kötetében (1993) és a Szabolcs-szatmár-beregi Szemlében (2003, 2005, 2015) olvashatók.

Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulója alkalmat adott arra, hogy a 48. (Szabolcsi) honvédszászlóalj történetére vonatkozó forrásokat, visszaemlékezéseket közreadjam. (Kralovánszky László és Thóbiás Dániel feljegyzéseit az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárában találtam meg: Fol. Hung. 1368. és Oct. Hung. 644.; Sípos Ferenc egy lapnyi irattörödéke a családi levéltárból került elő.) Ezek a publikációk a Szabolcs-szatmár-beregi Szemlében (1998, 2001, 2002), a Szabolcs-Szatmár-Beregi Levéltár évkönyvében (2000) jelentek meg. Végül a 6. Württemberg-huszárezredben 1838-tól 1849-ig – Komárom kapitulációjáig – szolgáló Sípos Antal főhadnagy életrajzát is megírtam (Hadtörténelmi Közlemények, 2015).

Helytörténeti kutatásokat is folytattam. A feltárt adatokat 1987 és 1995 között az Újfehértói Füzetekben adtam közre. Feldolgoztam e település keletkezéstörténetét (Szabolcs-Szatmár-Beregi Levéltár évkönyve, 1999). Az újfehértói hajdúkra vonatkozó forrásokat a Helytörténeti tanulmányokban (VII. köt.) és a Szabolcs-Szatmár-Beregi Levéltár évkönyvében (1995) publikáltam. Újfehértó mezővárosi privilégiumát (Bécs, 1836. április 28.) az Újfehértói Füzetek 13. számában fotómásolatban és magyar fordításban is közöltem. A 2000-ben megjelent Újfehértó monográfiában az 1600-tól 1711-ig terjedő időszakot dolgoztam fel. Vállaj történetével is foglalkoztam: Szabolcs-Szatmár-Beregi Levéltár évkönyve, 2001, 2003, 2012.

A legtöbb időt családom történetének felderítésére fordítottam. A Debreceni Akadémiai Bizottság pályázatára készített tanulmányomat – *Keresztnevek egy tiszántúli családban (1498-1798)* – 1996-ban Budapesten jelentettem meg: Magyar Névtani Dolgozatok, 142. Az országos családtörténeti pályázatra beküldött dolgozatomat saját költségemen adtam ki 1992 és 1994 között *A vállaji Sípos család története* címmel (Családtörténeti Füzetek, 1-3.) Majd ezt a sorozatot folytatva a család nevesebb tagjainak életrajzi adatait gyűjtöttem össze (4-5. füzet). Végül a családomra vonatkozó forrásanyagot is publikáltam 2010 és 2021 között (6-15. füzet). A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár évkönyvében (1993) a Sípos családnév kialakulásáról értekeztem. Az újrainduló Turul folyóiratban családom négy genealógiai tábláját és két armálisát adtam közre 1995-ben és 2005-ben.

Családtörténeti kutatásokat elsősorban a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltárban folytattam, de az Országos Levéltárban, a Pest Megyei Levéltárban, a Bács-Kiskun Megyei Levéltárban, a Békés Megyei Levéltárban, a Hajdú-Bihar Megyei Levéltárban, valamint a Széchényi Könyvtár Kézirattárában is találtam fontos dokumentumokat. A Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtárában és a Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltárában a kollégiumi diákok névsorait nézhettem át. Kutattam Pozsonyban is, a Szlovák Nemzeti Levéltárban: itt őrzik a Leleszi konvent hiteleshelyi levéltárát.

Végül önálló kötetbe gyűjtöttem össze a fontosabb tanulmányaimat – 2019-ben jelent meg a Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára kiadványaként. Családom történetét 2021-ben ugyancsak önálló kiadványban foglaltam össze.

Hogy honnan volt ennyi időm?! A Hajdú-Bihari Napló szerkesztőségében hosszabb ideig olvasószerkesztőként dolgoztam, ami azt jelentette, hogy egyik héten reggeltől estig, olykor késő estig dolgoztam, ám a másik hetem szabad volt. 2005-ben nyugdíjba vonultam, így már minden hetem szabad...

Budapest, 2021. október 28.

Sípos Ferenc

FÜGGELÉK

Kutatási témák és forrásaik

I. A Rákóczi-szabadságharc előkészítése (1697-1703)

1. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest:

- a.) A Rákóczi-szabadságharc levéltára (G 25., G 26.)
- b.) A Csáky család központi levéltára (P 71.)
- c.) A Károlyi család nemzetségi levéltára (P 392., P 396., P 1501.)

2. Országos Széchényi Könyvtár Kézirattára, Budapest:

Thaly Kálmán kuruc kori okmánygyűjteménye (Fol. Hung. 1389.)

3. Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára, Debrecen:

Bihar vármegye közgyűlési iratai (IV. A. 1/b.)

4. Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára, Nyíregyháza:

Szabolcs vármegye közgyűlési iratai (IV. A. 1/b.)

Forráskiadványok: Waltherr Imre: Károlyi Sándor emlékiratai a Rákóczi-háború kezdetéről (Századok, 1874); Thomasivskyj István: Adatok II. Rákóczi Ferencz és kora történetéhez (Századok, 1912); Rákóczi Ferenc felségárulási perének okirattára; Rákóczi és a francia udvar összeköttetéseinek történetéhez (Archivum Rákóczianum. XI. köt. Budapest, 1935)

II. Újfehértó keletkezése

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest:

- a.) Mohács előtti gyűjtemény (Diplomatikai Levéltár, DL)
- b.) Magyar Kamara Archivuma: Conscriptioes portarum (E 158.)

Forráskiadványok: Regestrum Varadiense; Pápai tizedszedők számadásai; Anjoukori okmánytár, VI. köt. Budapest, 1891; Fejér György: Codex diplomaticus VIII/5. köt.

III. Hajdúk Újfehértón

1. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest:

- a.) Magyar Kamara Archivuma: Urbaria et Conscriptioes (E 156.); Szerencsi uradalom
- b.) Magyar Kamara Archivuma: Archivum familiae Rákóczi (E 190.)

2. Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára, Nyíregyháza:

Szabolcs vármegye közgyűlési iratai (IV. A. 1/b.)

IV. Vállaj története

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest:

- a.) Mohács előtti gyűjtemény (Diplomatikai Levéltár, DL)
- b.) Magyar Kamara Archivuma: Conscriptioes portarum (E 158.)
- c.) Magyar Kamara Archivuma: Urbaria et Conscriptioes (E 156.); Ecsedi uradalom
- d.) Károlyi család nemzetségi levéltára (P 392., P 1507.)

Adattárak: Maksai Ferenc: A középkori Szatmár vármegye. Budapest, 1940; Németh Péter: A középkori Szatmár vármegye települései a XV. század elejéig. Nyíregyháza, 2008

Forráskiadványok: Anjoukori okmánytár, VI. köt. Budapest, 1891; Anjou-kori oklevéltár, 1335; Zsigmondkori oklevéltár, IV. köt.; Károlyi oklevéltár, I-III. köt.; Magyarország birtokviszonyai a 16. század közepén. Szerk. Maksay Ferenc)

A vállalji Sípos család története

1. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest:

- a.) Helytartótanácsi Levéltár: Acta nobilium (C 30.)
- b.) Mohács előtti gyűjtemény (Diplomatikai Levéltár, DL)
- c.) Magyar Kamara Archivuma: Neo-regestrata acta (E 148.)
- d.) Magyar Kamara Archivuma: Urbaria et Conscriptioes (E 156.); Ecsedi uradalom
- e.) Gyulafehérvári Káptalan levéltára: Erdélyi Fejedelmi Kancellária, Libri regii VI. köt. (F 1.)
- f.) Bírósági levéltárak: Acta post advocatos (O 69.)
- g.) Károlyi család nemzetségi levéltára (P 292., P 396., P 404., P 1507.)
- h.) Sípos család, 1655-1963 (P 604.)
- i.) Kisebbségi családi fondtörédek (R 319.)

2. Országos Széchényi Könyvtár Kézirattára, Budapest:

- a.) Szinnyei József önéletrajz gyűjteménye (Oct. Hung. 900.)
- b.) Magyar családok származási története. Összeírta Id. Mogyoróssy János (Quart. Hung. 3003.)
- c.) Sípos Ida önéletrajza (FOND 36/2958.)

3. Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára, Kecskemét:

- a.) Kecskemét város levéltára: Rendeletek, „Normalia” (IV. 1504/c.)
- b.) Kecskemét város levéltára: Végrendeletek (IV. 1504/v.)
- c.) Kecskemét város levéltára: Nemesek viszonyai (IV. 1527. 1.)
- d.) Kecskemét város levéltára: Nemesi családok iratai (IV. 1527. 3. doboz)
- e.) Kecskemét város levéltára: Pest-Pilis-Solt Megyei Törvényszék (IV. 651.)

4. Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltára, Gyula:

- a.) Közgyűlési jegyzőkönyvek (IV. A. 1/a.)
- b.) Közgyűlési iratok (IV. A. 1/b.)
- c.) Védbizottmány iratai: jegyzőkönyvek, 1849 (IV/103/A.)

5. Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára, Debrecen:

- a.) Debrecen város titkos levéltára: Különböző tartalmú iratok (IV. A. 1021/b.)
- b.) Városi külső birtokokra vonatkozó iratok (IV. A. 1021. (I) f.)

6. Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltára (MNL PML):

- a.) Köz- és kisgyűlési jegyzőkönyvek, 1742-1748 (IV. 1/a)
- b.) A nemességvizsgáló bizottság jegyzőkönyve, 1724-1765 (IV. 1/m.)
- c.) Köz- és kisgyűlési jegyzőkönyvek, 1816 (IV. 3/a.)
- d.) Köz- és kisgyűlési iratok: Nemesi iratok (IV. 3/c. Fasc. 2. 1816. № 2704.)
- e.) Közgyűlési összeírások levéltári gyűjteménye: Nemességi összeírások (IV. 74. CC. VI. 6.)
- f.) Pest-Pilis-Solt vármegye nemességi iratainak levéltári gyűjteménye: Nemességi iratok (IV. A. 75/a.)

7. Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára, Nyíregyháza:

- a.) Szabolcs vármegye közgyűlési jegyzőkönyvei (IV. A. 1/a.)
- b.) Szabolcs vármegye közgyűlési iratai (IV. A. 1/b.)
- c.) Szabolcs vármegye: Nemességi iratok (IV. A. 1/e.)
- d.) Szabolcs vármegye: Nemesi felkelések iratai (IV. A. 1/f.)
- e.) Szabolcs vármegye: Árvaügyi választmány iratai (IV. A. 3.)
- f.) Szabolcs vármegye adószedőjének iratai (IV. A. 7.)
- g.) Szabolcs vármegye törvényszékének iratai (IV. A. 9.)
- h.) Szatmár vármegye közgyűlési jegyzőkönyvei (IV. A. 501/a.)
- i.) Szatmár vármegye közgyűlési iratai (IV. A. 501/b.)

- j.) Szatmár vármegye: Nemesi igazolások (IV. A. 501/e.)
- k.) Szatmár vármegye adószedőjének iratai (IV. A. 506.)
- l.) Nyírbátor mezőváros levéltára (V. A. 201-203.)
- m.) Az újfehértói közbirtokosság iratai (IX. 651.)